

PEMBANGUNAN MODUL PENGAJARAN KENDIRI (MPK)
KEUSAHAWANAN DALAM TOPIK ISU KEUSAHAWANAN
BAGI PELAJAR DIPLOMA DI POLITEKNIK

SITI MAHANI BINTI SHAIK ISMAIL

KOLEJ UNIVERSITI TEKNOLOGI TUN HUSSEIN ONN

PERPUSTAKAAN KUI TTHO

3 0000 00085438 4

PTTA UTHM

PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

KOLEJ UNIVERSITI TEKNOLOGI TUN HUSSEIN ONN

BORANG PENGESAHAN STATUS PROJEK SARJANA*

JUDUL: PEMBANGUNAN MODUL PENGAJARAN KENDIRI (MPK)
KEUSAHAWANAN DALAM TOPIK ISU KEUSAHAWANAN BAGI PELAJAR
DIPLOMA DI POLITEKNIK

SESI PENGAJIAN: 2003/2004

Saya SITI MAHANI BINTI SHAIK ISMAIL (800409-10-5728)
(HURUF BESAR)

mengaku membenarkan tesis (PSM/Sarjana/Doktor Falsafah)* ini disimpan di Perpustakaan dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:

1. Tesis adalah hakmilik Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn
2. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan tesis ini sebagai bahan pertukaran antara institusi pengajian tinggi
4. ** Sila tandakan (✓)

SULIT

(Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub di dalam AKTA RAHSIA RASMI 1972)

TERHAD

(Mengandungi maklumat TERHAD yang telah ditentukan oleh organisasi /badan di mana penyelidikan dijalankan)

TIDAK TERHAD

Disahkan oleh

Anis
(TANDATANGAN PENULIS)

Shamir Mustafa
(TANDATANGAN PENYELIA)

Alamat tetap:
LOT 659, BATU 11 1/4 KAPAR
42200 KAPAR KLANG
SELANGOR DARUL EHSAN

EN. SHARIMAN BIN MUSTAFA

Nama Penyelia

Tarikh: 01/03/04

Tarikh: 01/03/04

CATATAN: * Potong yang tidak berkenaan
** Jika tesis ini SULIT atau TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh tesis ini perlu dikelaskan sebagai SULIT atau TERHAD.
Tesis dimaksudkan sebagai tesis bagi Ijazah Doktor Falsafah dan Sarjana secara penyelidikan, atau disertasi bagi pengajian secara kerja kursus dan penyelidikan, atau Laporan Projek Sarjana Muda (PSM).

“Saya akui bahawa saya telah membaca karya ini dan pada pandangan saya karya ini
adalah memadai dari segi skop dan kualiti untuk tujuan penganugerahan Ijazah
Sarjana Pendidikan Teknik dan Vokasional”.

Tandatangan

:

Shariman Mustafa

Nama Penyelia

:

EN. SHARIMAN BIN MUSTAFA

Tarikh

:

1. MAC 2004

**PEMBANGUNAN MODUL PENGAJARAN KENDIRI (MPK)
KEUSAHAWANAN DALAM TOPIK ISU KEUSAHAWANAN BAGI
PELAJAR DIPLOMA DI POLITEKNIK**

SITI MAHANI BINTI SHAIK ISMAIL

Laporan projek ini dikemukakan sebagai memenuhi sebahagian daripada syarat
penganugerahan Ijazah Sarjana Pendidikan Teknik dan Vokasional

Jabatan Pendidikan Teknik dan Vokasional
Fakulti Teknologi Kejuruteraan
Kolej Universiti Teknologi Tun Hussien Onn

MAC 2004

“Saya akui karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan dan ringkasan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya”.

Tandatangan :
Nama Penulis : SITI MAHANI BINTI SHAIK ISMAIL
Tarikh : MAC 2004

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

Dua insan yang paling berharga pada diri ini,
Abah (En. Shaik Ismail Bin Shaik Ibrahim) dan Emak (Puan Jamaliah Bt. Hj Shamsudin)
 Segala pengorbanan dan kasih sayang yang dicurahkan memberikan semangat dan kekuatan yang
 sukar ditafsirkan.
 Semoga Allah s.w.t. melindungi dan merahmati hidup kalian buat selama-lamanya

Buat Keribar Yang Dikasih
 Siti Mahanum Bt. Shaik Ismail
 Terima Kasih di atas segala dorongan, kasih sayang dan bantuan yang diberi

Untuk Abang Dan Adik-Adik Yang Dikasih
 Along, Kakak, Majar, Abu, Adik dan Haikal
 Semoga kalian akan terus berjaya!

Buat Nenda Berdua
 Hj. Shamsudin Bin Along dan Hajah Hatijah Bt. Yaakob
 Kasih sayang dan perhatian yang kalian berikan amat berharga

Buat Rakan-Rakan Seperjuangan Yang Banyak Membantu
 Terima kasih atas segalanya.....

PTTA UTHM
 PERPUSTAKAAN TUN AMINAH

PENGHARGAAN

Bersyukur ke hadrat Illahi kerana rahmat dan keizinan-Nya, serta berkat dan sokongan pelbagai pihak, akhirnya saya dapat melaksanakan tugas dan menyiapkan projek sarjana ini seperti mana yang dirancang.

Pada kesempatan ini, saya ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan jutaan ucapan terima kasih kepada penyelia projek iaitu, Encik Shariman B. Mustafa di atas segala bimbingan, nasihat dan tunjuk ajar yang diberikan sepanjang tempoj kajian ini dilaksanakan. Segala pandangan, komen dan nasihat yang diberikan amat berguna dan banyak membantu dalam menghasilkan kajian dan penulisan ini.

Ribuan terima kasih juga kepada pihak Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Shah Alam di atas kerjasama yang diberikan dalam menjayakan penyelidikan ini. Penghargaan ditujukan kepada pensyarah-pensyarah di Jabatan Perdagangan yang mengajar subjek Kcusahawanan dan pelajar-pelajar semester enam yang mengikuti pengajian diploma di Jabatan Perdagangan iaitu kelas DINS, DPR dan DPM.

Akhir sekali, tidak lupa untuk keluarga dan rakan-rakan seperjuangan yang banyak membantu dan memberikan buah fikiran dalam menghasilkan kajian ini. Seterusnya, terima kasih diucapkan kepada semua pihak yang terlibat secara langsung atau tidak langsung di dalam menjayakan penyelidikan ini. Semoga pengorbanan serta sumbangan kalian mendapat rahmat dari-Nya. InsyaAllah.

ABSTRAK

Terdapat pelbagai kaedah pembelajaran yang telah diperkenalkan termasuklah kaedah pembelajaran yang menggunakan pendekatan pembelajaran bermodul secara sendiri. Kajian ini adalah bertujuan untuk mengkaji kesesuaian Modul Pengajaran Kendiri Keusahawanan dalam topik Isu Keusahawanan yang telah dihasilkan bagi pelajar yang mengikuti pengajian Diploma di Jabatan Perdagangan Politeknik. Antara aspek yang dikaji ialah untuk menilai sama ada rekabentuk modul yang dihasilkan dapat memenuhi ciri-ciri modul yang baik, MPK yang dihasilkan dapat membantu mencapai objektif pembelajaran, MPK ini bersifat mesra pengguna dan MPK yang dihasilkan membantu pensyarah menyampaikan pengajarannya dengan lebih berkesan. Kajian ini dilakukan ke atas 110 orang pelajar semester enam yang mengikuti pengajian diploma dan 4 orang pensyarah yang mengajar subjek Keusahawanan di Jabatan Perdagangan Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Selangor. Kaedah analisa data yang digunakan dalam kajian ini ialah skor min dan peratus. Hasil daripada kajian ini menunjukkan bahawa rekabentuk modul yang dihasilkan memenuhi ciri-ciri modul yang baik, MPK ini membantu untuk mencapai objektif pembelajaran, MPK ini bersifat mesra pengguna dan MPK yang dihasilkan dapat membantu pensyarah menyampaikan pengajarannya dengan lebih berkesan. Ini bermakna secara keseluruhannya, hasil kajian menunjukkan bahawa modul yang dihasilkan oleh pengkaji adalah sesuai digunakan oleh pelajar-pelajar semester enam yang mengikuti pengajian diploma di Jabatan Perdagangan peringkat politeknik. Seterusnya, beberapa pandangan telah dikemukakan bagi meningkatkan mutu dan kualiti MPK yang dihasilkan. Semoga kajian ini dapat memberi manfaat kepada mereka yang terlibat dalam bidang pendidikan.

ABSTRACT

There are a lot of teaching methods that have been exploited and one of the method is learning through Self-Learning Module. This research is to study whether this Self-Learning Module is suitable to the final (sixth) semester diploma students in Commerce Department Polytechnics. A few aspects have been assessed in this research, the first aspect focused whether the module fulfill the criteria of good module, second aspect is to determined whether the module helps the lecturer in their teaching process, third is to determined whether the module is user friendly and whether the module fulfill the learning objective. The sample are selected randomly from Commerce Department in Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah, Selangor. 110 students meanwhile 4 lecturer who teach Keusahawanan were selected in order to responds to the four rescach question. In analyzing the questionnaires, score mean and percentage method had been used. Finding show that the module development fulfill the criteria of good module, help the lecturer in their teaching process, user friendly and fulfill the learning objective. At the end of the research, all aspect that have been studied shows that this Self-Learning Module is suitable to be used by the diploma students in Commerce Department Polytechnics. A few recommendation were given to improve the effectiveness and quality of instructional learning module. I believe this research could introduce something new through learning process to the particular person who involve in education level.

KANDUNGAN

BAB	PERKARA	MUKA SURAT
-----	---------	------------

PENGESAHAN STATUS PROJEK SARJANA

PENGESAHAN PENYELIA

HALAMAN BERJUDUL

PERAKUAN PELAJAR

DEDIKASI

PENGHARGAAN

ABSTRAK

ABSTRACT

KANDUNGAN

SENARAI JADUAL

SENARAI RAJAH

SENARAI SINGKATAN

SENARAI LAMPIRAN

i

ii

iii

iv

v

vi

vii

xii

xiv

xv

xvi

I

PENGENALAN

1.0 Pendahuluan

1

1.1 Latar Belakang Masalah

1

1.2 Pernyataan Masalah

3

1.3 Persoalan Kajian

5

1.4 Objektif Kajian

6

1.5	Kepentingan Kajian	6
1.5.1	Pensyarah	6
1.5.2	Pelajar	7
1.6	Skop Kajian	7
1.7	Definisi Operasional	8
1.8	Andaian	10
1.9	Rumusan	11

II SOROTAN KAJIAN

2.0	Pengenalan	12
2.1	Definisi Modul	12
2.2	Teori yang Menekankan Penulisan Modul	14
2.3	Modul Pengajaran Kendiri (MPK)	17
2.4	Pengajaran Bermodul	19
2.5	Kriteria Asas Sesebuah Modul	21
2.6	Ciri-Ciri Modul Yang Baik	22
2.7	Rasional Pembinaan Modul	24
2.8	Prinsip-Prinsip Pedagogi	25
2.9	Model Rekabentuk Dick & Carey	26
2.10	Kaedah Penambahbaikan Berterusan	30
2.11	Rumusan	32

III METODOLOGI

3.0	Pengenalan	33
3.1	Prosedur Kajian	34
3.2	Pembolehubah Kajian	36
3.3	Responden/Sumber Data	37
3.4	Instrumen Kajian	39
3.5	Analisis Data	41

3.6	Kaedah Penganalisaan Data	43
3.7	Kajian Rintis	44

IV REKABENTUK MODUL

4.0	Pengenalan	45
4.1	Analisis SWOT	46
4.2	Prosedur Pembangunan Garis Kasar Kandungan Modul	48
4.3	Komponen Garis Kasar Kandungan Modul	49
4.4	Fungsi Garis Kasar Kandungan Modul	50
4.5	Kronologi Penghasilan Modul	51
4.6	Format Modul	52
4.7	Garis Panduan Dalam Penulisan Modul	55
4.8	Penilaian Modul	62
4.9	Anggaran Kos Menghasilkan Modul	62
4.10	Rumusan	63

V ANALISIS DATA

5.0	Pengenalan	64
5.1	Analisis Kajian Rintis	65
5.2	Analisis Responden (Pelajar)	65
5.2.1	Analisis Latar Belakang Responden	66
5.2.2	Analisis Skor Min Dan Peratus Responden	
5.2.2.1	Analisis Skor Min Dan Peratus Responden Bahagian II	70
5.2.2.2	Analisis Skor Min Dan Peratus Responden Bahagian III	72
5.2.2.3	Analisis Skor Min Dan Peratus	74

	Responden Bahagian IV	
5.2.3	Analisis Data Soalan Terbuka Responden	75
5.3	Analisis Responden (Pensyarah)	77
5.3.1	Analisis Skor Min Dan Peratus Responden	78
5.3.1.1	Analisis Skor Min Dan Peratus	78
	Responden Bahagian II	
5.3.1.2	Analisis Skor Min Dan Peratus	80
	Responden Bahagian III	
5.3.1.3	Analisis Skor Min Dan Peratus	82
	Responden Bahagian IV	
5.3.1.4	Analisis Skor Min Dan Peratus	83
	Responden Bahagian V	
5.3.2	Analisis Data Soalan Terbuka Responden	85

VI PERBINCANGAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN

6.0	Pengenalan	87
6.1	Perbincangan Dapatan Kajian	87
6.1.1	Rekabentuk MPK Yang Dihasilkan Memenuhi Ciri-Ciri Modul Yang Baik	88
6.1.2	Modul Yang Dihasilkan Membantu Mencapai Objektif Pembelajaran	89
6.1.3	Modul yang Dihasilkan Bersifat Mesra Pengguna	90
6.1.4	MPK Yang Dihasilkan Membantu Pensyarah Menyampaikan Pengajarannya Dengan Lebih Berkesan.	91
6.2	Kesimpulan	92
6.3	Cadangan	93
6.4	Penutup	94

BIBLIOGRAFI

95

LAMPIRAN A**LAMPIRAN B****LAMPIRAN C****LAMPIRAN D**

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
3.1	Skala Likert Empat Mata	40
3.2	Pengiraan Skor Min Untuk Skala Likert	42
3.3	Ukuran Terhadap Persetujuan Min Yang Telah Diubahsuai	42
4.1	Bahan Dan Kos Produk	63
5.1	Data Bilangan Pelajar Mengikut Jantina	66
5.2	Data Bilangan Pelajar Mengikut Bangsa	67
5.3	Data Bilangan Pelajar Mengikut Kursus	67
5.4	Min Item-Item Bahagian II: Rekabentuk MPK Yang Dihasilkan Memenuhi Ciri-Ciri Modul Yang Baik	70
5.5	Item-Item Bahagian III: MPK Yang Dihasilkan Membantu Mencapai Objektif Pembelajaran	72
5.6	Item-Item Bahagian IV: MPK Yang Dihasilkan Bersifat Mesra Pengguna	74
5.7	Item-Item Bahagian II: Rekabentuk MPK Yang Dihasilkan Memenuhi Ciri-Ciri Modul Yang Baik	78
5.8	Item-Item Bahagian III: MPK Yang Dihasilkan Membantu Mencapai Objektif Pembelajaran	80
5.9	Item-Item Bahagian IV: MPK Yang Dihasilkan Bersifat Mesra Pengguna	82
5.10	Item-Item Bahagian V: MPK Yang Dihasilkan	83

	Membantu Pensyarah Menyampaikan Pengajarannya Dengan Lebih Berkesan	
6.1	Min Keseluruhan Setiap Bahagian Bagi Pensyarah Dan Pelajar	88

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

SENARAI RAJAH

NO. RAJAH	TAJUK	MUKA SURAT
2.1	Rekabentuk Model Dick & Carey	27
3.1	Rekabentuk Kajian	34
3.2	Pembolehubah Kajian	37
3.3	Penentuan Populasi Kajian	37
4.1	Prosedur Pembangunan Garis Kasar Kandungan Modul	48
4.2	Format Garis Kasar Kandungan Modul	50
4.3	Kronologi Penghasilan Modul	51
4.4	Carta Aliran Format Modul	55
5.1	Carta Pai Menunjukkan Peratus Mengikut Jantina	66
5.2	Carta Pai Menunjukkan Peratus Mengikut Bangsa	67
5.3	Carta Pai Menunjukkan Peratus Mengikut Kursus	68
5.4	Carta Bar Menunjukkan Aliran Pelajar Semasa Di Sekolah Menengah	68

SENARAI SINGKATAN

ABBM	-	Alat Bahan Bantu Mengajar
P&P	-	Pengajaran dan Pembelajaran
MPK	-	Modul Pengajaran Kendiri
SPSS	-	<i>Statistical Packages for Social Sciences</i>
PSA	-	Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah
KUiTTHO	-	Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn
DPR	-	Diploma Pemasaran
DINS	-	Diploma Insurans
DPM	-	Diploma Pengajian Perniagaan (Antarabangsa)
CQI	-	Continuous Quality Improvement

PTT AUTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

SENARAI LAMPIRAN**LAMPIRAN****TAJUK**

A	Borang Soal Selidik
B	Jadual Penentuan Saiz Sampel
C	Output Kajian Rintis
D	Output Data SPSS

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH

BAB I

PENGENALAN

1.0 Pendahuluan

Perbincangan dalam bab ini merangkumi beberapa tajuk kecil iaitu latar belakang masalah, pernyataan masalah, persoalan kajian, objektif kajian, kepentingan kajian, skop kajian, limitasi kajian, definisi operasional, andaian dan rumusan.

1.1 Latar Belakang Masalah

Terdapat pelbagai jenis alat bahan bantu mengajar (ABBM) yang dihasilkan oleh pensyarah atau sesebuah institusi untuk memudahkan proses pengajaran dan pembelajaran. ABBM yang sesuai dapat memenuhi keperluan, tahap dan gaya pembelajaran yang berbeza di kalangan pelajar (Supyan, 2000).

Senario pendidikan masa kini menuntut perubahan dalam proses pengajaran dan pembelajaran (P&P) seiring dengan perkembangan dunia semasa. Kaedah P&P yang digunakan oleh pensyarah sentiasa memerlukan perubahan sesuai dengan kehendak

pelajar agar misi dan visi pendidikan dapat dicapai secara menyeluruh. ABBM merupakan salah satu elemen yang penting dalam proses P&P. Menurut Anung (2002) ABBM ini adalah merupakan salah satu sumber rujukan dan bahan bacaan yang akan digunakan oleh para pelajar .

ABBM bukan sahaja dapat membantu pendidik meningkatkan keberkesanan dalam pengajaran mereka malah ia membantu memudahkan proses pembelajaran para pelajar. Secara khusus, ABBM berguna untuk menolong para pelajar memahami konsep-konsep atau idea-idea yang abstrak dan kompleks. Di samping itu, penggunaan ABBM yang sesuai dapat meningkatkan kualiti penyampaian pendidik dan menjimatkan masa mereka serta memenuhi keperluan, tahap dan citarasa yang berbeza-beza di kalangan para pelajar (Supyan, 2000).

Penggunaan ABBM juga perlu dirancang secara sistematik untuk memastikan keberkesanan dan kesesuaian penggunaannya dalam proses pengajaran. Menurut Amir (1986) seperti dalam Yusup (1997), keberkesanan penggunaan ABBM dalam pendidikan hanya boleh dicapai jika pendidik telah melalui lima fasa iaitu membiasakan diri, mengguna, mengintegrasikan, mengorientasikan dan mengevolusi teknologi tersebut. ABBM yang dimaksudkan ialah CD interaktif, manual, buku teks, modul dan sebagainya yang berkaitan dengan proses pembelajaran. Walau bagaimanapun, sekiranya ABBM itu sendiri tidak dapat memenuhi keperluan dan kehendak pendidik serta pelajar maka ia perlulah diperbaharui, diubah atau dibaiki supaya boleh dimanfaatkan sepenuhnya oleh pengguna.

Selain itu, pertambahan sumber-sumber pembelajaran dalam pelbagai bentuk dan format boleh menyebabkan pembelajaran berasaskan sumber (*resource-based-learning*) menjadi lebih berkesan. Berdasarkan kepada sumber dari sektor Perkhidmatan Sumber Pendidikan, Bahagian Teknologi Pendidikan Kementerian Pendidikan Malaysia dalam artikel yang bertajuk “Penggunaan Teknologi Sebagai Sumber Pembelajaran”, guru perlu mahir menggunakan ABBM yang dikenalpasti secara optimum bagi memperoleh kesan yang positif dalam pengajarannya. Guru juga perlu mengamalkan

dan menguasai beberapa strategi pengajaran untuk mencapai pengoptimuman penggunaan sumber pembelajaran.

1.2 Pernyataan Masalah

Pemilihan dan penghasilan kaedah pembelajaran yang sesuai serta bahan pembelajaran yang teratur dalam proses pengajaran dan pembelajaran adalah merupakan salah satu aspek yang penting. Ini kerana ia akan memudahkan dan menggalakkan para pelajar untuk belajar. Masalah yang sering menjadi topik perbincangan ialah kurangnya penumpuan pelajar di dalam kelas dan kesukaran mereka untuk memahami sesuatu topik yang diajar oleh guru di dalam kelas. Fenomena ini berlaku kerana tidak ada satu medium yang boleh menarik perhatian pelajar untuk mengikuti pembelajaran dan kesukaran mereka untuk memahami apa yang disampaikan oleh guru. Salah satu cara yang boleh digunakan untuk mengatasi masalah di atas adalah menggunakan Modul Pengajaran Kendiri (MPK) dalam proses pengajaran dan pembelajaran (Shaharom, 1994).

Kebanyakan di politeknik pensyarah hanya menyediakan nota edaran dan berpandu kepada buku teks tertentu dalam proses P&P. Begitu juga bagi mata pelajaran Keusahawanan. Buku teks yang digunakan seharusnya mengandungi pernyataan objektif pembelajaran, mempunyai abstrak pembelajaran dan distruktur berdasarkan sukatan pelajaran bagi sesuatu subjek. Ia bertujuan membantu pelajar mengetahui apa yang akan dipelajari dan apa yang perlu dicapai pada akhir proses pembelajaran supaya pelajar tidak mempunyai alasan untuk tidak mengulangkaji pelajaran yang diajar oleh pensyarah. Namun, ada kemungkinan buku teks yang disediakan tidak mengambil kira faktor-faktor tersebut.

Selain itu, kebanyakan buku teks adalah tebal yang boleh menjadikan pelajar bosan serta cuba untuk meringkaskan semula sesuatu topik pelajaran untuk menguasai

topik tersebut. Ini kerana kebanyakan buku teks tidak hanya merangkumi sukatan pelajaran bagi sesuatu subjek tetapi menyentuh keseluruhan isi kandungan mata pelajaran tersebut. Jika buku teks atau nota edaran yang diberikan kepada pelajar mempunyai kepelbagaian campuran media contohnya penggunaan grafik, jadual, graf dan sebagainya ia boleh menarik minat pelajar untuk membacanya.

Ini adalah kerana setiap pelajar mempunyai tahap kefahaman yang berbeza. Ada di antara mereka yang mentafsir data menggunakan otak kanan dan sebaliknya. Mereka yang menggunakan otak kanan akan lebih memahami sesuatu pembelajaran dengan mengambil kira faktor grafik, jadual, pengiraan, carta dan sebagainya berbanding mereka yang mempunyai otak kiri akan mentafsir data melalui pembacaan fakta.

Jika kita lihat dari sudut penyediaan latihan di dalam buku-buku teks, tidak ada lampiran jawapan yang diberikan. Keadaan ini akan menyebabkan pelajar tidak langsung membuat latihan yang ada dalam buku teks. Mereka akan bergantung sepenuhnya kepada latihan yang diberi oleh pensyarah kecuali tugas yang diberi adalah daripada buku teks tersebut. Selain itu, latihan biasanya diberikan di akhir bab. Ini akan menyebabkan pelajar tidak dapat memahami dengan mendalam kerana mereka tidak diuji di akhir setiap topik.

Oleh itu, bagi mengatasi masalah ini, pengkaji mencadangkan agar pembangunan MPK Keusahawanan dilakukan dengan menggabungkan prinsip-prinsip pedagogi dan ciri-ciri modul untuk menghasilkan proses pengajaran dan pembelajaran yang berkesan. Dengan pembangunan modul pengajaran sendiri (MPK) yang baik, masalah kefahaman dan penguasaan pelajar dalam sesuatu topik dapat diatasi. MPK Keusahawanan ini merangkumi aspek:

- 1) Menyediakan soalan-soalan latihan di akhir setiap topik.
- 2) Menyediakan soalan lanjutan di akhir bab untuk diselesaikan.
- 3) Cadangan penggunaan sumber-sumber tambahan seperti multimedia, internet dan kerja-kerja lapangan.

Keusahawanan juga merupakan mata pelajaran yang harus diambil oleh pelajar-pelajar di politeknik yang mengikuti hampir keseluruhan kursus yang ditawarkan di bahagian Jabatan Perdagangan Politeknik. Antara kursus-kursus yang memerlukan pelajar mengambil subjek Keusahawanan ialah kursus Sijil Pengajian Perniagaan, Sijil Penyimpan Kira-kira, Sijil Pemprosesan Data, Diploma Akauntansi, Diploma Sains Kesetiausahaan, Diploma Pengajian Perniagaan, Diploma Pemasaran, Diploma Kewangan Dan Perbankan, Diploma Insurans serta Diploma Perniagaan Antarabangsa.

Ini menunjukkan pencapaian pelajar dalam subjek Keusahawanan perlu dipandang serius oleh pensyarah kerana ia akan mempengaruhi prestasi akademik pelajar dan organisasi politeknik itu sendiri. Oleh itu, dengan pembangunan modul Keusahawanan ini, diharap akan dapat membantu pensyarah mencapai objektif pengajarannya dan menolong pelajar agar dapat memahami sesuatu topik pelajaran dengan lebih mudah.

1.3 Persoalan Kajian

Kajian ini dilakukan untuk mendapatkan jawapan kepada persoalan berikut:

- 1) Sejauhmanakah rekabentuk MPK yang di hasilkan memenuhi ciri-ciri modul yang baik?
- 2) Sejauhmanakah MPK ini dapat membantu dalam mencapai objektif-objektif pembelajaran?
- 3) Sejauhmanakah MPK ini bersifat mesra pengguna?
- 4) Sejauhmanakah MPK yang dihasilkan dapat membantu pensyarah menyampaikan pengajarannya dengan lebih berkesan?

1.4 Objektif Kajian

Kajian ini mempunyai empat objektif utama iaitu:

- 1) Mengenalpasti sama ada rekabentuk MPK yang di hasilkan memenuhi ciri-ciri modul yang baik.
- 2) Menentukan sama ada MPK ini dapat membantu dalam mencapai objektif-objektif pembelajaran.
- 3) Mengenalpasti sama ada MPK ini bersifat mesra pengguna.
- 4) Menentukan sama ada MPK yang dihasilkan dapat membantu pensyarah menyampaikan pengajarannya dengan lebih berkesan.

1.5 Kepentingan Kajian

Secara umum, kajian ini akan dapat membuktikan bahawa pembangunan modul Keusahawanan untuk pelajar-pelajar politeknik memberi manfaat dalam melancarkan proses pengajaran dan pembelajaran (P&P) mereka. Secara khusus, kepentingan kajian boleh dibahagikan kepada dua pihak iaitu pensyarah dan pelajar.

1.5.1 Pensyarah

Pembangunan modul Keusahawanan boleh digunakan oleh pensyarah sebagai sumber rujukan dalam proses pengajaran jika kefahaman yang diperoleh adalah lebih baik. Ia juga akan dapat membantu pensyarah mengajar dengan lebih sistematik dan

seterusnya meningkatkan kualiti profesionnya sebagai pensyarah. Di samping itu, dengan adanya modul ini diharap para pensyarah dapat memantapkan proses pengajaran mereka serta meningkatkan prestasi kerja mereka di politeknik.

1.5.2 Pelajar

Pelajar boleh merujuk MPK yang akan dihasilkan sebagai sumber utama bagi mengukuhkan kefahaman dan penguasaan topik pembelajaran dan menjadikan nota-nota lain sebagai rujukan tambahan. Pembangunan modul adalah berdasarkan sukatan pelajaran dan akan menggabungkan prinsip-prinsip pedagogi yang dapat memudahkan pelajar mengulangkaji pelajaran. Contohnya soalan yang disediakan akan mengandungi jawapan yang lengkap seperti mana yang terdapat dalam modul. Ini akan meningkatkan kefahaman pelajar mengenai topik yang bermasalah.

1.6 Skop Kajian

Kajian yang dilaksanakan ini hanya melibatkan pensyarah-pensyarah Politeknik Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah (PSA) yang mengajar subjek Keusahawanan dan pelajar-pelajar politeknik tersebut yang sedang mengambil subjek ini. Kajian ini juga menumpukan kepada empat aspek utama dalam persoalan kajian yang telah dinyatakan di atas. Di samping itu, skop kajian ini hanya mengambil kira pembangunan modul bagi menyelesaikan masalah dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Pembangunan modul ini pula hanya merangkumi topik Isu Keusahawanan dalam sukatan pelajaran Keusahawanan bagi sesi pembelajaran tersebut.

1.7 Definisi Operasional

Definisi operasional digunakan untuk menerangkan sesuatu istilah yang digunakan oleh pengkaji dalam kajian ini. Antaranya ialah:

1.7.1 Pembangunan

Menurut Noresah (2000), pembangunan bermaksud menyediakan, pengeluaran hasil atau memberi hasil. Ia juga bermaksud penciptaan sesuatu atau mengakibatkan sesuatu dan penyebab terhasilnya sesuatu. Dalam kajian ini, pengkaji telah membangunkan modul pembelajaran sendiri bagi subjek Keusahawanan.

1.7.2 Modul

Modul merupakan satu alat pembelajaran spesifik yang direka berdasarkan kriteria tertentu dan digunakan oleh guru atau pelajar sebagai rujukan utama dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Modul juga dianggap sebagai '*remedial modules*' iaitu satu bahan pemulihan yang membantu pelajar memahami dengan lebih terperinci sesuatu proses / subjek pembelajaran contohnya aplikasi pengiraan yang sukar difahami di mana penyediaan soalan diikuti dengan jawapan (Meyer, 1988).

The Concise Oxford Dictionary of Current English (1995) mendefinisikan modul dalam pendidikan adalah "*a unit of period in training of education*"

Modul adalah satu bahan pelajaran atau latihan yang dapat dilaksanakan tersendiri ke arah pencapaian sesuatu kelayakan atau kemahiran (Noresah, 2000). Beliau juga mendefinisikan modul sebagai:

“an instructional package that includes a planners series of learning experiences design to help the students matter learning objectives”.

1.7.3 Modul Pengajaran Kendiri (MPK)

Terdapat beberapa takrifan mengenai modul pengajaran kendiri (MPK). Menurut Postlethwait (1985) yang dipetik daripada Nurul Hayati (2002), MPK ditakrifkan seperti berikut:

“A self-contained, independent unit of instruction with the primary focus of few well-defined objectives. The substance of module consist of materials and instruction needed to accomplish these objectivities. The boundries of a module are definable only in terms of stated objectivities”.

Menurut Meyer (1988), MPK ditakrifkan sebagai:

“A self –contained semi programmed and self-pace unit of work designed to achieve highly specific objectives in short span of time, usually a few days or less. Usually, but not always based on an independent learning resources. May or may not be unit of an extended course”

1.7.4 Keusahawanan

Menurut Schumpeter & Dollinger (seperti yang dipetik daripada Ab.Aziz, 2001) keusahawanan adalah syarikat yang melaksanakan kombinasi baru bagi pembangunan produk dan perkhidmatan baru, sumber baru untuk bahan mentah, kaedah baru pengeluaran, pasaran baru dan organisasi berbentuk baru.

Manakala menurut Cole (seperti yang dipetik daripada Ab.Aziz, 2001) keusahawanan ialah aktiviti yang mendatangkan manfaat melalui pembangunan perniagaan yang berorientasikan keuntungan.

1.7.5 Alat Bahan Bantu Mengajar (ABBM)

ABBM yang dimaksudkan adalah instrumen pendukung kegiatan P&P seperti lembaran pengajaran, modul, berupa *handout* dan sebagainya.

1.7.6 Pengajaran dan Pembelajaran (P&P)

Abdul Rahim (1990), mendefinisikan pengajaran sebagai kegiatan yang tersusun yang dibuat khusus untuk murid-murid dengan tujuan untuk membawa perubahan ke dalam diri mereka. Kegiatan yang dijalankan oleh guru haruslah bertujuan membawa pengetahuan baru, mengubah kepercayaan dan mengubah tingkah laku. Dalam kajian ini, pengajaran lebih menjurus kepada proses penyebaran ilmu kepada para pelajar.

Koh (1984), pula mendefinisikan pembelajaran sebagai satu proses dalaman yang menghasilkan perubahan tingkah laku yang agak kekal. Pembelajaran berlaku melalui tingkah laku pelajar yang aktif yang memperoleh pengalaman atau perkaitan baru. Dalam konteks kajian ini, pembelajaran merupakan proses mempelajari sesuatu ilmu, kemahiran dan pengalaman.

1.7.7 Pelajar

Menurut Noresah (2000), pelajar adalah individu yang mendalami pengetahuan tentang sesuatu. Di dalam kajian ini, pelajar adalah individu yang sedang menerima pendidikan di institusi pendidikan.

1.8 Andaian

Dalam kajian, beberapa andaian telah dibuat:

- a) Sampel mewakili populasi.
- b) Segala persoalan dijawab dengan jujur dan ikhlas.

1.9 Rumusan

Secara keseluruhannya, bab ini dapat memberi gambaran kepada para pembaca mengenai latar belakang kajian yang dijalankan yang mana merangkumi pernyataan masalah, persoalan-persoalan kajian yang perlu dijawab, objektif kajian dan kepentingan kajian. Ini dapat memudahkan lagi pengkaji membuat perancangan dan tindakan dalam menghasilkan satu kajian dan produk yang baik. Perbincangan bahagian ini juga dapat membantu penyelidik menentukan skop kajian dan mengenalpasti batasan kajian yang wujud.

BAB II

SOROTAN KAJIAN

2.0 Pengenalan

Bab ini membincangkan mengenai definisi modul, teori yang menekankan mengenai penulisan modul, modul pengajaran sendiri (MPK), pengajaran bermodul, kriteria asas sesebuah modul, ciri-ciri modul yang baik, rasional pembinaan modul, prinsip-prinsip pedagogi, model reka bentuk pengajaran Dick & Carey, kaedah penambahbaikan berterusan dan rumusan.

2.1 Definisi Modul

Menurut Anung (2002) modul merupakan bahan pembelajaran sendiri yang dihasilkan dengan cara yang dapat memudahkan proses pembelajaran tanpa bantuan daripada guru atau sesiapa sahaja. Di dalam menghasilkan modul, seseorang haruslah menyatakan secara jelas objektif pembelajaran yang ingin dicapai selepas mempelajari modul tersebut. Modul haruslah berbentuk '*self-explanatory*' atau '*self-contained*'. Ini bermaksud semua maklumat yang diperlukan bagi mencapai objektif haruslah

terkandung dalam modul tersebut. Hanya dengan membaca modul pelajar mampu mencapai objektif tanpa membaca buku teks atau bahan pembelajaran yang lain.

Beliau juga berpendapat, kandungan modul pembelajaran secara relatif adalah lebih kecil berbanding dengan kandungan di dalam buku teks. Kebiasaannya buku teks terdiri daripada beberapa bab. Sekiranya modul ingin dihasilkan berdasarkan buku teks, kita haruslah menulis semula setiap bab daripada buku teks itu di dalam satu modul. Ini bermaksud sekiranya buku teks terdiri daripada tujuh bab, maka ia akan menghasilkan tujuh buah modul. Dengan lain perkataan skop kandungan modul adalah sama besar dengan skop kandungan buku teks.

Berdasarkan Kamdi (1990) yang dipetik daripada Shaharom (1994), modul merupakan suatu pakej pengajaran dan pembelajaran sendiri yang lengkap, mengandungi komponen-komponen pengajaran dan pembelajaran seperti objektif bahan, aktiviti pembelajaran, aktiviti penilaian serta arahan dan tatacara yang sistematik supaya para pelajar dapat mengikut langkah demi langkah untuk menguasai sesuatu unit pembelajaran dan membolehkan proses pembelajaran dilakukan secara individu.

Menurut Yusup (1997), modul terdiri daripada satu koleksi pengalaman pembelajaran yang terancang dan tersusun, biasanya dalam bentuk pengajaran sendiri. Ia dikumpul untuk mencapai objektif-objektif pembelajaran yang telah ditetapkan dalam jangka masa beberapa jam atau semester. Modul direka bentuk bersaskan unit-unit kecil pelajaran yang terdapat dalam sukatan pelajaran. Tiap-tiap unit boleh berdiri sendiri sebagai satu unit pelajaran yang bebas dan terpisah serta mewakili satu tajuk besar pelajaran.

Ee (1998) yang dipetik daripada Khairul Azman (2002) pula menyatakan modul merupakan satu panduan bercetak yang di bentuk untuk memimpin tingkah laku seseorang pelajar dalam mempelajari sesuatu topik atau mata pelajaran. Modul biasanya direka bentuk untuk membolehkan pelajar belajar secara bebas atau mampu belajar secara sendiri.

Selain itu, kandungan pembelajaran di dalam modul dipersembahkan kepada unit-unit yang lebih kecil. Sekiranya topik modul boleh dibahagikan kepada beberapa sub topik, setiap sub topik boleh dipersembahkan di dalam satu unit. Tetapi ia mesti mengandungi penerangan lengkap terhadap konsep, prinsip ataupun prosedur (Anung, 2002).

Beliau berpendapat modul bukan hanya satu bentuk bahan bercetak, terdapat juga modul yang di sediakan di dalam bentuk yang lain seperti program audio kaset, program video, CD- ROM, disket, transparansi dan lain-lain. Sebagai contoh pelajar dinasihatkan membaca petikan dan pada masa yang sama mendengar melalui audio kaset. Dengan cara itu pelajar akan mempelajari bagaimana membaca petikan dengan sebutan dan intonasi yang betul. Contoh yang lain ialah di dalam mempelajari biologi. Selepas membaca satu bahagian daripada modul mengenai peredaran darah di dalam tubuh badan manusia, pelajar di nasihatkan supaya menonton program video-CD yang menunjukkan fungsi jantung dan peredaran darah di dalam tubuh badan manusia.

2.2 Teori Yang Menekankan Mengenai Penulisan Modul

Modul dihasilkan berdasarkan pendapat atau teori yang berkaitan dengan proses pembelajaran, teknik pengajaran dan hubungan di antara tindakbalas dan motivasi pembelajaran.

i. Prinsip Pembelajaran

Berdasarkan Davies (1972) yang dipetik daripada Anung (2002) terdapat beberapa prinsip pembelajaran yang diterima iaitu:

- a) Pelajar akan berjaya mempelajari sesuatu sekiranya mereka menggunakan bahan itu secara aktif.
- b) Setiap orang belajar berdasarkan kepada kemampuan mereka sendiri.
Sesetengah orang boleh mempelajari sesuatu dengan cepat manakala sesetengah

orang mengambil masa yang lama untuk mempelajari bahan pembelajaran yang sama.

- c) Pelajar akan lebih bermotivasi untuk belajar sekiranya diberi peneguhan. Ini bermaksud di dalam setiap langkah pembelajaran pensyarah perlu memberi peluang kepada pelajar untuk memberi respon dan setiap respon harus diberi tindak balas sama ada positif atau negatif.
- d) Sekiranya pelajar benar-benar memahami kandungan pembelajaran, ia akan lebih bermakna kepada mereka.
- e) Sekiranya pelajar lebih bertanggungjawab terhadap cara dan keputusan hasil daripada aktiviti pembelajarannya mereka mempunyai motivasi yang lebih untuk belajar.

ii. Prinsip Pengajaran

Apabila menghasilkan bahan pembelajaran sendiri atau modul bermaksud guru mengajar melalui penulisan. Oleh itu, sesetengah daripada langkah pengajaran yang digunakan apabila mengajar juga boleh digunakan di dalam modul. Terdapat banyak cara dan kaedah pengajaran. Boleh dikatakan setiap guru mempunyai cara pengajaran yang tersendiri yang berbeza daripada guru lain. Walaubagaimanapun, berdasarkan kepada Miller (1980) yang dipetik daripada Anung (2002) terdapat empat langkah asas pengajaran yang perlu diikuti iaitu:

- a) Persembahan terhadap kandungan pembelajaran.

Pelajar belajar daripada maklumat yang diperolehi daripada persekitarannya. Di antara maklumat-maklumat tersebut adalah berkaitan dengan konsep, prinsip, prosedur atau fakta. Guru perlu mempersembahkan sesuatu prosedur dengan menerangkan atau membuat demonstrasi langkah di dalam membuat sesuatu. Di samping itu, guru boleh mempersembahkan prinsip atau hukum melalui eksperimen dan kemudian menerangkan formula atau hukum yang dapat dibuktikan daripada eksperimen tersebut. Manakala fakta boleh diterangkan dengan memberitahu atau menunjukkan maklumat kepada pelajar.

b) Menyediakan contoh.

Contoh adalah penting agar penerangan atau persembahan lebih jelas dan lebih bermakna. Seorang guru perlu menyediakan contoh yang baik supaya konsep yang dijelaskan mudah di fahami oleh pelajar. Guru perlu memberi beberapa contoh kepada konsep-konsep yang sukar agar pelajar mudah untuk memahaminya.

c) Menyediakan latihan.

Guru perlu menyediakan latihan untuk melihat sama ada pelajar telah dapat menguasai kandungan pembelajaran yang diajar. Kebiasaannya guru akan bertanya soalan kepada pelajar untuk melihat kefahaman pelajar terhadap konsep yang dipelajari. Di samping itu, pelajar juga diminta untuk menerangkan definisi dan ciri-ciri dengan menggunakan ayat mereka sendiri. Biasanya soalan yang dikemukakan adalah mudah bagi membolehkan pelajar menjawab dalam masa yang singkat.

d) Memberikan tindakbalas.

Tindakbalas adalah penting kepada pelajar kerana melalui tindakbalas pelajar akan mengetahui sama ada jawapan yang di beri betul atau salah. Tindakbalas yang positif akan membuatkan pelajar gembira dan memotivasikan mereka untuk memberikan lebih banyak jawapan.

Secara keseluruhannya, bahan pembelajaran sendiri atau modul merupakan bahan pembelajaran bercetak yang mudah untuk dipelajari oleh pelajar tanpa bantuan daripada guru, tutor ataupun fasilitator. Modul mestilah '*self-contained*' atau '*self-explanatory*' yang bermaksud ia mesti merangkumi maklumat yang diperlukan untuk mencapai objektif yang telah ditetapkan. Di samping itu, terdapat prinsip pembelajaran dan pengajaran yang menekankan cara penulisan modul.

2.3 Modul Pengajaran Kendiri (MPK)

Modul merupakan satu pembelajaran spesifik yang direka berdasarkan kriteria tertentu dan digunakan oleh guru dan pelajar sebagai rujukan utama dalam proses P&P. Modul juga dianggap satu bahan pemulihan yang membantu pelajar memahami dengan lebih terperinci sesuatu proses atau subjek pembelajaran. Contohnya penyediaan soalan latihan diikuti dengan jawapan.

Menurut Ee (1998), MPK digunakan sebagai teks utama atau sebagai bahan sokongan di samping bahan media bukan cetak yang lain seperti komputer, video, audio, slaid dan sebagainya. Isi kandungan modul mengandungi definisi fakta dan konsep, proses pemikiran, kemahiran serta sikap.

Menurut Shahrarom & Yap (1993) para pelajar yang tidak mengalami masalah dalam memahami dan menguasai bahan pembelajaran dalam MPK boleh memilih sama ada ingin mengulang semula bahan pembelajaran yang sama atau meneruskan pembelajaran ke topik yang lain. Langkah ini dapat menjimatkan masa belajar dan juga membolehkan seberapa ramai pelajar mencapai objektif yang telah ditetapkan.

Berdasarkan kepada Russel (1974) yang dipetik daripada Shahrarom & Yap (1993) MPK boleh dihasilkan dalam pelbagai bentuk media seperti bahan bercetak, bahan-bahan visual seperti gambarajah, gambar-gambar, slaid dan filem, video, bahan-bahan audio seperti rakaman-rakaman, bahan-bahan sebenar seperti peralatan makmal dan dalam bentuk pengajaran lisan misalnya perbincangan. Di samping itu, memandangkan teknologi maklumat sedang pesat berkembang di negara kita, MPK juga boleh dihasilkan dalam bentuk perisian komputer.

Di Malaysia banyak kajian telah dijalankan mengenai kesan penggunaan MPK ke atas pencapaian akademik para pelajar. Mohd Nor (2001) yang dipetik daripada Murugadas (2001) telah menjalankan kajian keberkesanan MPK dalam Pendidikan Islam. Beliau telah menggunakan model kajian Solomon untuk mengukur keberkesanan

tersebut. Sampel kajian yang telah dipilih ialah seramai 120 orang daripada dua buah sekolah kebangsaan dan dua buah dari sekolah agama. Hasil kajian mendapati bahawa reka bentuk modul tersebut mempunyai hubungan yang sangat signifikan dengan tahap kefahaman pelajar. Manakala jantina, gred mata pelajaran dan tahap pendidikan formal didapati tidak mempunyai hubungan yang signifikan dengan keberkesanan modul.

Daripada takrifan-takrifan yang diberikan di atas dapatlah disimpulkan bahawa MPK merupakan pakej bahan pengajaran dan pembelajaran di mana ia membolehkan pelajar belajar sendiri (*self study*). Selain itu, ia dapat membantu dalam meningkatkan lagi pemahaman dan pengetahuan para pelajar mengenai sesuatu perkara. Ia juga hanya memerlukan penggunaan masa yang singkat dan para pelajar dapat belajar sendiri pada masa yang sesuai dengannya.

Banyak kajian yang telah dijalankan mengenai kesan penggunaan modul pengajaran sendiri ke atas pencapaian akademik para pelajar. Antaranya adalah di peringkat sekolah rendah, Okey (1974) yang dipetik daripada Shahrarom (2000), telah menyiasat kesan penggunaan modul pengajaran sendiri yang bernama 'Teaching Of Mastery' oleh para guru ke atas pencapaian akademik pelajar gred empat. Beliau mendapati bahawa para pelajar dalam kelompok eksperimen telah menunjukkan peningkatan dalam pencapaian akademik. Menurut Campbell (1978) dalam Shahrarom (2000) pula, kesan penggunaan modul pengajaran sendiri dalam matapelajaran 'Individualized Science' ke atas pencapaian akademik pelajar adalah signifikan ($p < 0.001$).

Menurut Kamdi (1990) pula, keberkesanan program pengayaan matapelajaran Alam Dan Manusia dalam bentuk modul pengajaran sendiri telah menunjukkan bahawa terdapat perbezaan yang signifikan ($p < 0.0001$) pada peningkatan markah kelompok eksperimen. Ini kerana berlakunya peningkatan markah dan kemajuan dalam prestasi akademik para pelajar tersebut. Berdasarkan pada hasil kajian ini, bolehlah disimpulkan bahawa sistem pengajaran menggunakan MPK dapat memberi pengukuhan segera dan

maklumbalas adalah lebih berkesan untuk pembelajaran jika dibandingkan dengan sistem yang tidak mengandungi kedua-dua unsur ini.

2.4 Pengajaran Bermodul

Menurut Shaharom (1994) antara tujuan pengajaran bermodul ialah membolehkan para pelajar meneruskan proses pembelajaran mereka mengikut kemampuan sendiri. Konsep kemampuan sendiri ini penting berdasarkan kepada kesedaran bahawa kejayaan yang di capai oleh para pelajar bukanlah pada kadar yang sama dan mereka juga tidak mempunyai tahap kesediaan pada masa yang sama.

Menurut Burns (1971) yang dipetik daripada Nurul Hayati (2002) pengajaran bermodul membolehkan para pelajar memilih cara pembelajaran yang paling sesuai untuk diri mereka supaya pembelajaran akan menjadi lebih berkesan dan produktif. Dalam pengajaran bermodul biasanya ia mengandungi pelbagai aktiviti pembelajaran seperti membaca artikel, meneliti gambar, melukis rajah, menonton filem, video dan slaid, mendengar pita rakaman, meneliti bahan-bahan demonstrasi, mengambil bahagian dalam projek serta aktiviti-aktiviti di dalam kelas. Keadaan ini boleh merangsang para pelajar dalam pembelajaran mereka.

Menurut Shaharom & Yap (1993) pengajaran bermodul menyediakan pilihan dalam pelbagai tajuk yang terdapat dalam sesuatu mata pelajaran kerana guru menganggap para pelajar tidak mempunyai minat yang sama dan motivasi untuk mencapai sesuatu matlamat juga berbeza. Menurut Shaharom (1994) pengajaran bermodul membolehkan para pelajar mengenalpasti kelebihan dan kelemahan mereka dan jika perlu mereka boleh mempelajari semula bahan pembelajaran berkenaan menerusi aktiviti-aktiviti yang terkandung dalam modul tersebut.

Sharifah Alwiah (1986) menyatakan bahawa melalui pengajaran bermodul, pelajar boleh mengulang semula bahan pembelajaran yang sama, meneruskan pembelajaran ke modul yang lain atau menukar cara pembelajaran mereka sesuai dengan keperluan dan keadaan semasa. Pengajaran bermodul juga tidak bermakna murid belajar sendirian. Perkara penting dalam pembelajaran ini ialah objektif yang harus di capai oleh pelajar dengan bahan-bahan media seperti bahan bercetak, filem, slaid, video dan sebagainya yang mempunyai hubungan bermakna selaras dengan kehendak dan minat seseorang pelajar.

Menurut Corey (1967) yang dipetik daripada Koh (1984), terdapat dua ciri dalam pengajaran bermodul tetapi tiada dalam pengajaran konvensional. Pertama ialah pemerihalan dan penganalisaan yang teliti terhadap hasil pembelajaran yang dikehendaki secara berturutan terhadap isi kandungan. Kedua, perancangan, pengembangan dan pengawalan yang rapi ke atas perangsang atau persekitaran pengajaran untuk memperoleh gerak balas yang jelas daripada para pelajar terhadap jawapan yang betul.

2.5 Kriteria Asas Sesebuah Modul

Menurut Meyer (1988) kriteria asas sesebuah modul ialah:

1. Modul mestilah berupaya memberi pengetahuan atau kemahiran kepada penggunanya tanpa perlu menggunakan masa yang banyak untuk memahami sesuatu pengetahuan itu. Segala konsep yang terkandung didalam subjek itu hendaklah diutarakan di dalam modul.
2. Modul juga dikatakan berupaya memenuhi kehendak pengguna (*Essentially Self-Contained*). Ia perlu mengandungi arahan dan membolehkan pelajar membaca secara terperinci dan menyelesaikan beberapa masalah.
3. Modul juga mestilah mengambilkira perbezaan dan berupaya membantu pengguna lebih memahami sesuatu subjek bergantung kepada latar belakang

mereka. Jadi pengguna dapat mengetahui tahap penguasaan mereka terhadap subjek berkenaan.

4. Modul juga harus mempunyai objektif supaya modul yang dihasilkan jelas dan mencapai setiap objektif pengajaran dan pembelajaran yang dikehendaki. Objektif yang jelas dapat memudahkan penjelasan tentang sesuatu subjek, aktiviti pembelajaran dan membantu pelajar mengetahui arah tujuan pembelajaran mereka.
5. '*Self-instructional*'. Modul merupakan petunjuk asas yang dapat digunakan oleh pelajar dalam memahami dan mempelajari sesuatu subjek.
6. Modul yang dihasilkan perlulah mempunyai perkaitan yang optimal, mengikut urutan dan di struktur dengan baik. Maklumat akan lebih jelas sekiranya ia di susun mengikut hirarki rangkaian.
7. Menggunakan pelbagai media dan kaedah. Modul perlu menggunakan pelbagai media supaya dapat menarik minat pelajar dan memberikan peluang kepada mereka mempelajari pelbagai kaedah.
8. Menyediakan maklumat mengikut perkembangan pelajar. Ini dapat dilakukan dengan tindakbalas pelajar di dalam mencapai objektif melalui kuiz, senarai semak dan soalan yang diberikan. Dengan itu pelajar dapat membuat semula pembedahan dan merujuk semula modul.
9. Tindakbalas terhadap penemuan pembelajaran dapat dilihat dengan cepat.
10. Menggalakkan penglibatan pelajar secara aktif. Pelajar akan lebih berminat untuk bertanya soalan dan melibatkan diri dengan aktiviti pembelajaran.
11. Modul yang efektif dapat memaksimumkan sistem penilaian pelajar melalui objektif.

2.6 Ciri-Ciri Modul Yang Baik

Terdapat beberapa ciri yang mesti ada pada sesebuah modul yang ingin di bina. Menurut Warwick (1988) terdapat beberapa ciri-ciri modul yang baik iaitu:

- 1) Mengandungi arahan lengkap yang membolehkan pelajar memahami definisi, pengiraan, istilah dan aplikasi masalah.
- 2) Distruktur dengan betul dari segi konsep dan pembentukannya.
- 3) Mempunyai kaedah penyediaan dan penyelesaian masalah. Ia boleh dilakukan dengan menggunakan kreativiti dan keunikan media yang ada seperti graf, rajah, rangkaian atau hubungan.
- 4) Modul yang baik harus mempunyai pernyataan objektif.
- 5) Mementingkan pengukuhan dan kefahaman.

Berdasarkan kepada Yusup (1997) pula modul yang baik haruslah menetapi ciri-ciri seperti berikut:

1) Rasional

Satu tinjauan tentang kandungan modul dan penjelasan tentang sebab-sebab modul itu digunakan.

2) Objektif

Satu senarai kemahiran, pengetahuan dan sikap yang harus dikuasai oleh pelajar selepas membaca sesuatu modul dimana objektif ditulis dalam bentuk prestasi.

3) Ujian masuk

Ujian untuk menentukan tahap pengetahuan atau kemahiran pelajar sebelum mengikuti modul atau untuk mengesan sebanyak mana pengetahuan atau kemahiran yang telah dikuasai oleh pelajar.

4) Bahan pelbagai media

Berbagai-bagai format media boleh digunakan bersama modul. Bahan pelbagai media ini akan menggalakkan penglibatan pelajar serta melibatkan sebanyak mungkin deria yang dapat membantu proses pembelajaran.

5) Aktiviti pembelajaran

Menggabungkan beberapa kaedah pengajaran yang sesuai dalam modul yang mana boleh menimbulkan minat serta memenuhi keperluan pelajar.

6) Ujian sendiri

Ujian ini disediakan untuk menguji kemajuan dan pencapaian pelajar.

7) Ujian selepas

Ujian untuk mengukur sama ada objektif modul tercapai atau tidak.

Bourne (1988) yang dipetik daripada Nur Ratna (2002) juga mengatakan sesuatu modul yang baik adalah modul yang dapat menghasilkan kemahiran berfikir. Oleh sebab itu, sesuatu modul yang baik bukan hanya dapat memberikan pengetahuan bahkan dapat menyediakan kemahiran berfikir yang kritis dan kreatif. Tambahan beliau, modul yang baik juga dapat memotivasikan para pelajar. Sehingga di akhir pembelajaran, para pelajar akan merasai kepuasan.

Jika dilihat terdapat persamaan pendapat diantara Warwick, Bourne dan Yusup di dalam membincangkan ciri-ciri yang perlu ada dalam pembinaan modul yang baik.

2.7 Rasional Pembinaan Modul

Menurut Shahri (1998) yang dipetik daripada Nurul Hayati (2002) rasional pembinaan modul ialah:

- i. Dapat meningkatkan kualiti pembelajaran.
- ii. Boleh menilai pencapaian sendiri.
- iii. Boleh menggabung jalinkan pelbagai media.
- iv. Bercirikan sendiri:
 - a) Pembelajaran mengikut keupayaan.
 - b) Pembelajaran pada bila-bila masa.
 - c) Boleh mengulang secara cekap.
 - d) Pembelajaran tanpa paksaan.
- v. Fleksibel:
 - a) Boleh di bahagikan kepada unit-unit kecil.

- b) Boleh disusun secara berturutan.
 - c) Boleh dibentuk dalam pelbagai format.
 - d) Satu modul atau unit memenuhi bahagian lain.
 - e) Boleh menyempurnakan mana-mana bahagian.
 - f) Pembelajaran boleh di pilih daripada mana-mana urutan.
- vi. Kebebasan:
 - a) Pelajar bebas belajar.
 - b) Tanggungjawab pembelajaran kepada pelajar.
 - c) Tumpuan pada pembelajaran.
 - d) Aktiviti pembelajaran terarah bukan di arah.
- vii. Penyertaan Aktif:
 - a) Belajar serentak dengan latihan.
 - b) Pelajar dapat mengendalikan alatan.
 - c) Berlaku tindak balas serta merta kepada soalan.
 - d) Pendedahan bahan adalah sama kepada semua pelajar.
- viii. Guru
 - a) Bebas daripada kerja rutin mengulang pembelajaran.
- ix. Pelajar
 - a) Boleh berbincang sesama mereka.
 - b) Boleh bertindak sebagai tutor untuk menguasai kemahiran pembelajaran.

2.8 Prinsip-Prinsip Pedagogi

Pedagogi ialah sains pengajaran di mana ia menghuraikan proses pengajaran satu demi satu dan langkah demi langkah dengan cara saintifik iaitu berdasarkan penyelidikan, pemerhatian dan seterusnya rumusan (Sharifah Alwiah , 1986). Menurut WBP Simanjuntak (2002) pedagogi merupakan seni dan sains pengajaran terhadap pelajar, perancangan kandungan, pemindahan kandungan yang secara asasnya

BIBLIOGRAFI

- Ab.Aziz Yusof.(2001). *Usahawan dan keusahawanan: Satu penilaian*. Selangor: Prentice Hall. Universiti Utara Malaysia.
- Abdul Rahim Selamat. (1990). *Teknologi sistem pengajaran*. Petaling Jaya: Penerbit Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Alreck, P. L. & Settle, R. B. (1995). *The survey research handbook. Guidelines and strategies for Conducting a survey. Second Edition*. United States: McGraw-Hill.
- Anung Haryono (2002). *Self-learning materials*. Regional training on self-learning material development for ASEAN countries. Pulau Pinang: School of Distance Education, Universiti Sains Malaysia.
- Baharuddin Aris, Jamaluddin Hj. Harun, Noraffandy Yahya & Zaidatun Tasir (2002). *Teknologi pendidikan : Modul pengajaran*. Universiti Teknologi Malaysia: Tidak Diterbitkan.
- Ee Ah Meng (1998). *Pedagogi II:Perlaksanaan pengajaran*. Kuala Lumpur: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (1993). *How to design and evaluate research in education. Second Edition*. United State: McGraw-Hill.

Gillham, B. (2000). *Developing a questionnaires*. London: Wellington House.

Harulnizam Bin Mohamad (2003). *Penggunaan modul pembelajaran elektronik (MPE) pengenalan pelancongan H111: Tinjauan terhadap pensyarah dan pelajar diploma pengurusan pelancongan, Politeknik Johor Bahru*. Tesis Sarjana Pendidikan Teknik Dan Vokasional yang tidak diterbitkan, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.

Khairul Azman Md Yusof (2002). *Penggunaan modul kejuruteraan jalan raya dalam pengajaran dan pembelajaran: Satu kajian di Politeknik Ungku Omar*. Tesis Sarjana Pendidikan Teknik Dan Vokasional yang tidak diterbitkan, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.

Kembek Binti Ramlee (2003). *Modul pembelajaran sendiri (MPK) bagi mata pelajaran perakaunan kewangan II dalam tajuk perkongsian 1 untuk pelajar kursus Diploma Akauntansi semester 3 di Politeknik Ungku Omar*. Tesis Sarjana Pendidikan Teknik Dan Vokasional yang tidak diterbitkan, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.

Koh Boh Boon (1984). *Bahan pengajaran sendiri terancang*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Krejeie, R. V. & Morgon, D. W. (1970). *Determining sample size for research: Educational and psychological measurement*. United States: McGraw-Hill.

Meyer, G.R. (1988). *From design to implementation. Second edition*. United States: McGraw-Hill.

Mohamad Najib Bin Abdul Ghafar (1999). *Penyelidikan pendidikan*. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.

Mohd. Faudzi Bin Abd. Hamid (1993). *Kaedah pembelajaran dengan menggunakan Modul: Satu kajian kes*. Jurnal Pendidikan Guru.

Mohd. Salleh Abu & Zaidatun Tasir (2003). *Analisis data berkomputer SPSS 11.5 for windows*. Kuala Lumpur: Venton Publishing.

Murugadas A/L Ramdas @ Chelamuthu (2001). *Penghasilan dan penilaian modul pembelajaran sendiri (MPKK) bagi meningkatkan penggunaan statistik dalam penyelidikan di kalangan pensyarah Jabatan Teknik Dan Vokasional (JPTV) KUiittho*. Tesis Sarjana Pendidikan Teknik Dan Vokasional yang tidak diterbitkan, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.

Noresah Baharum (2000). *Kamus Dewan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Norhayati Bt. Shafie (1992). *Kaedah penyelidikan komunikasi dan sains sosial*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Nur Ratna Bt. Masrom (2002). *Penghasilan modul bahasa pengaturcaraan C untuk pelajar-pelajar BTI 2133 Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn*. Tesis Sarjana Pendidikan Teknik Dan Vokasional yang tidak diterbitkan, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.

Nurul Hayati Bt. Shamsuri (2002). *Penghasilan dan penilaian modul pengajaran sendiri pengenalan kepada perakaunan: Satu kajian kes di Politeknik Port Dickson, Negeri Sembilan*. Tesis Sarjana Pendidikan Teknik Dan Vokasional yang tidak diterbitkan, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.

Purwanto Sandjaja (2002). *Graphic and illustration*. Regional training on self-learning material development for ASEAN countries. Pulau Pinang: School of Distance Education, Universiti Sains Malaysia.

Raha Yaacob (2002). *Memperkasa pendidikan vokasional*. Harian Metro 15 Januari.

Rahil Mahyuddin, Habibah Elias & Kamariah Abu Bakar (1997). *Pedagogi II*. Selangor: Longman.18-38.

Shaharom Noordin (1994). *Sikap pelajar terhadap kaedah pengajaran bermodul: Satu kajian kes*. Jurnal Pendidikan Guru.

Shaharom Noordin & Yap Kueh Chin (1993). *Merekabentuk dan menilai modul pengajaran sendiri (MPK)*. Jurnal Pendidikan Guru.

Shaharom Noordin & Yap Kueh Chin (1993). *Penggunaan modul pengajaran sendiri (MPK) dalam proses pengajaran dan pembelajaran*. Jurnal Pendidikan Guru.

Sharifah Alwiah Alsagoff (1986). *Ilmu pendidikan: Pedagogi*. Selangor: Heinemann (Malaysia) Sdn. Bhd.

Sudirman Siahaan (2002). *Content outline development*. Regional training on self-learning material development for ASEAN countries. Pulau Pinang: School of Distance Education, Universiti Sains Malaysia.

Supyan Hussin (2000). *Modul: Alat bahan Bantu mengajar (ABM)*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.

Warwick, D. (1988). *Teaching and learning through module*. England: Basil Blackwell.

WBP Simanjuntak (2002) *Adult learning*. Regional training on self-learning material development for ASEAN countries. Pulau Pinang: School of Distance Education, Universiti Sains Malaysia.

Wiersma, W. (1995). *Research methods in education: An introduction*. Boston: Allyn and Bacon.

Wolverton M. (1994). *A new alliance: Continuous Quality & Classroom Effectiveness*. England: Basil Blackwell.

Yusup Hashim (1997). *Media pengajaran untuk pendidikan dan latihan*. Shah Alam: Fajar Bakti Sdn. Bhd.

Model reka bentuk pengajaran. Dicapai pada 16 Januari 2003 daripada laman web:
<http://www.geocities.com/CapeCanaveral/Runway/6217/Reka.htm>

PTTA UTHM
PERPUSTAKAAN TUNKU TUN AMINAH